

Kunsten er å navigere stødig under stadig flere uforutsette hendelser og endringer. Planer skal hjelpe oss med og holde stø kurs.

PLANSTRATEGI FOR OS KOMMUNE 2024 - 2027

Arkivsak: 23/1168 ESA, 24/253 ACOS

Oppdatert sist: 15.10.2024

Innhold

Innhold.....	1
1. Rammer for planstrategien	2
1.1. Status og utfordringer i Os kommune.....	2
1.2. Faktagrunnlag.....	2
1.3. Nasjonale og regionale føringer	3
1.4. Kommunale føringer for planlegging i Os kommune	4
1.5. Planer i Os kommune	5
1.6. Interkommunalt samarbeid	8
1.7. Revisjon av overordnede planer i perioden 2024-2027.....	9
2. Vedlegg - tabell over planer, strategier og reglementer	10
3. Vedlegg – mål, strategier og tiltak i vedtatte planer	15
3.1. Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt i 2015.....	15
3.2. Folkehelseplan- vedtatt i 2021	16
3.3. Helse og omsorgsplan – vedtatt i 2017	18
3.4. Hovedplan for vann – og avløp vedtatt i 2021	18
3.5. Kulturminneplan- vedtatt i 2021	18
3.6. Næringsplan – vedtatt i 2021	19
3.7. Klima og energiplan- 2023.....	21

1. Rammer for planstrategien

1.1. Status og utfordringer i Os kommune

Os kommune teller 1870 innbyggere. Prognosen til SSB antyder 1774 i 2030 og 1715 i 20250. Vi blir stadig flere eldre. Innen oppvekst planlegges det med ca. 170 elever i grunnskolen i samme periode.

Det kommunale utfordringsbildet kan oppsummeres slik:

Illustrasjon: Dag Henrik Sandbakken, KS.

Status i 2023 og planbehov.

Det nasjonale utfordringsbildet samsvarer med utfordringsbildet vi ser i Os med:

- Trangere økonomi,
- Økt helse og omsorgsbehov,
- Digitaliseringsarbeid,
- Rekruttering,
- Kort tid på å kutte klimautslipp
- Økt risiko for kriser og uønska hendelser.

1.2. Faktagrunnlag

Os kommune har fra og med 2023 tatt i bruk Framsikt. Dette er et verktøy for planlegging og prognoser. Framsikt kobler data fra både KOSTRA og SSB og gir oversikter over både befolkningsutvikling og nøkkeltall for økonomi.

Denne statistikken legges til grunn for prioritering av planer samt anbefalinger og pålegg fra Staten ad sektorplaner.

Relevant statistikk finnes også under:

Framsikt:

<https://pub.framsikt.net/2024/os/bm-2024-h%C3%B8p20242027#/generic/summary/popstat>

Oppvekst:

<https://www.ungdata.no/kartside/>

<https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/>

Folkehelse:

<https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/>

<https://www.innlandsstatistikk.no/>

<https://www.innlandsstatistikk.no/helse-og-livskvalitet/folkehelseundersokelsen-2023/>

<https://os.kommune.no/aktuelt/folkehelseplan-2020-2024/>

1.3. Nasjonale og regionale føringer

Regjeringen har lagt fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet (KGL. res. 20.06.2023). Regjeringen legger vekt på fem overordnede perspektiver:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Planstrategien for Os kommune legger til grunn og følger opp regjeringens nasjonale forventninger basert på FNs 17 bærekraftsmål som ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng og viser at det er viktig å finne en god balanse mellom mennesker, miljø og økonomi. De tre bærekraftperspektivene henger sammen og er avhengig av hverandre.

Gjeldende regionale planer for Innlandet fylke legges til grunn for planarbeid i Os kommune.

<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/regionale-planer-og-strategier/>

1.4. Kommunale føringer for planlegging i Os kommune

Vedtak i Os kommunestyre desember 2020:

«Os kommunestyre legger vekt på et enkelt og effektivt plan – og styringssystem.

Det bygges opp et felles faktagrunnlag om Os kommune som oppdateres årlig i forbindelse med budsjett – og økonomiplan.

Dette brukes som grunnlag for eventuelle nye planer og strategier. Planstrategien oppdateres årlig i forbindelse med budsjettet.»

Mål for planarbeid i Os kommune:

- Nye planer skal bidra til å løse framtidige utfordringer
- Nye planer skal være økonomisk realistiske
- Nye planer skal bidra til at kommunen vurderer om vi utfører arbeidet på en effektiv og gode måte til det beste for våre brukere og innbyggere. Dette slik at vi gir tjenester med god kvalitet.
- Nye planer skal være på et overordna strategisk nivå.
- Nye planer legger vekt på god bruker medvirkning

- Nye planer og strategiarbeid må legge vekt på nasjonale føringer og krav. Staten gir mange detaljerte føringer for tjenesteproduksjonen både innen oppvekst, helse og omsorg til beredskap mm
- Oppfølging av planer og strategier skjer med konkretisering av tiltak i økonomiplan; og som revideres hvert år.

Os kommune legger opp til å utarbeide korte og konsise strategier mer enn omfattende sektorplaner.

Os kommune er en liten kommune med få ansatte. Vi må være effektive og målretta i tidsbruken.

De planer som tidligere kommunestyret har vedtatt, videreføres inntil de er revidert. Det er mange sentrale føringer som ligger til grunn for det nyvalgte kommunestyret 23-27 og som det skal forholde seg til.

Os kommune har interkommunalt samarbeid på en rekke fagområder og må derfor koordinere planarbeidet med samarbeidende kommuner innenfor disse fagområdene. Se punkt 1.5.

Retningslinjer

Os kommune velger å ta med retningslinjer i vedlegget da disse påvirker både hvordan Os kommune driver sine tjenester og hvordan Os kommune kommuniserer med innbyggerne. Samtidig gir det en god oversikt for politikerne på hva vi har av vedtatte retningslinjer.

1.5. Planer i Os kommune

Klima og energiplan er nylig vedtatt

Denne planen har et omfattende handlingsprogram som skal følges opp og tiltak prioriteres hvert år i forbindelse med økonomiplan. Mål fastsatt i Planen:

• Utslippsreduksjon

- o Redusere direkteutslipp fra kommunene med 33% fra 2021 til 2030
- o Bidra til å redusere nasjonale utslipp ved å redusere regionens indirekte utslipp

• Karbonopptak i jord og skog

- o Begrense avskoging til 0,3% for hver 5-årsperiode frem til 2030
- o Opprettholde andel myr og våtmark på 8,5%

• Energiproduksjon og -effektivisering

- o Øke produksjon av fornybar energi i vår region

- o Utvikling av strømforbruk pr. innbygger som i landet for øvrig
- o Redusere strømforbruk i kommunale bygg

- Klimatilpasning

- o Begrense negative konsekvenser av klimaendringer for personer, natur og kostnader

- Omstilling

- o Bidra til klimaomstilling av lokalt næringsliv

Økonomiplan

Se forskrift om økonomiplan- <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-07-714>

Økonomiplanen er det viktigste styringsdokumentet i Os kommune som gir de økonomiske rammer for virksomhetene, setter mål og ambisjoner for det kommende året og beskriver hvordan virksomhetene følger opp vedtatte planer med tiltak.

Det er økonomiplanen som setter tiltak og sikrer oppfølging av strategiene og planene. Økonomiplanen utarbeides hvert år.

Kommuneplanens arealdel

Os kommune har også lagt ned et omfattende arbeid med å utarbeide og revidere kommuneplanens arealdel. Planen har vært til mekling hos Statsforvalteren i Innlandet. Planarbeidet er i slutfasen og planen forventes vedtatt i siste halvåret av 2024. Saken om kommuneplanens arealdel har vært 10 ganger i kommunestyret, inkludert varslersaker om oppstart og høring av planprogram. Os kommune hadde planlagt en tematisk revisjon kun for fritidsbebyggelse og seterbebyggelse. Dette ble imidlertid mer omfattende enn forutsatt og kommunestyret vedtok en helhetlig revisjon.

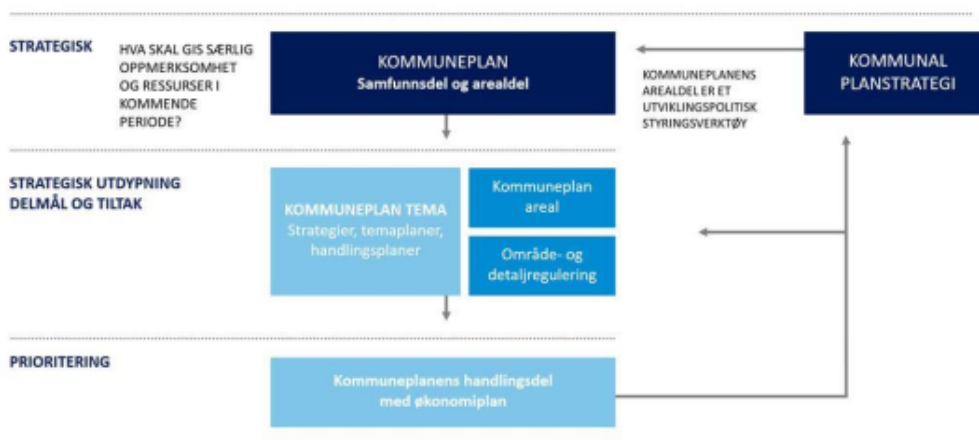
Kommuneplanens samfunnsdel

Os kommunestyre er i gang med revisjon av samfunnsdelen. I perioden april til juni 2024 har Høgskolen i Innlandet i samarbeid med Os kommune gjennomført tre medvirkningsverksteder i Os kommune som en del av forskningsprosjektet RURALPLAN, der modellen som er kalt RUPIL (Rural Planleggings og Innovasjons- Lab) testet ut. Målet med verkstedene har vært å ta i bruk innovative metoder i medvirkningsprosesser i et pågående planarbeid. Samfunnsdelen skal ferdigstilles 1. halvår 2025.

Ett av formålene med å revidere kommuneplanens samfunnsdel tidlig i denne kommunestyreperioden er å skape et enda bedre styringsverktøy for politikere og kommuneorganisasjonen. Ved å vedta den tidlig i kommunestyreperioden, legges

grunnlaget for at de folkevalgte (kommunestyret) kan beslutte å iverksette politikken de har gått til valg på.

Sammenhengene og arbeidsdelingen i det kommunale plansystemet

Illustrasjonen er hentet fra samfunnsplanen i Gausdal kommune

ROS analyse

Det jobbes regionalt med de øvrige kommuner i Nord-Østerdalen for å oppdatere ROS analysen da risikobildet er likt i region. Dette er et viktig arbeid da vi nå vet og ser at klimaet er blitt våtere, villere og varmere. Vi må planlegge annerledes med tanke på både infrastruktur og tekniske konstruksjoner.

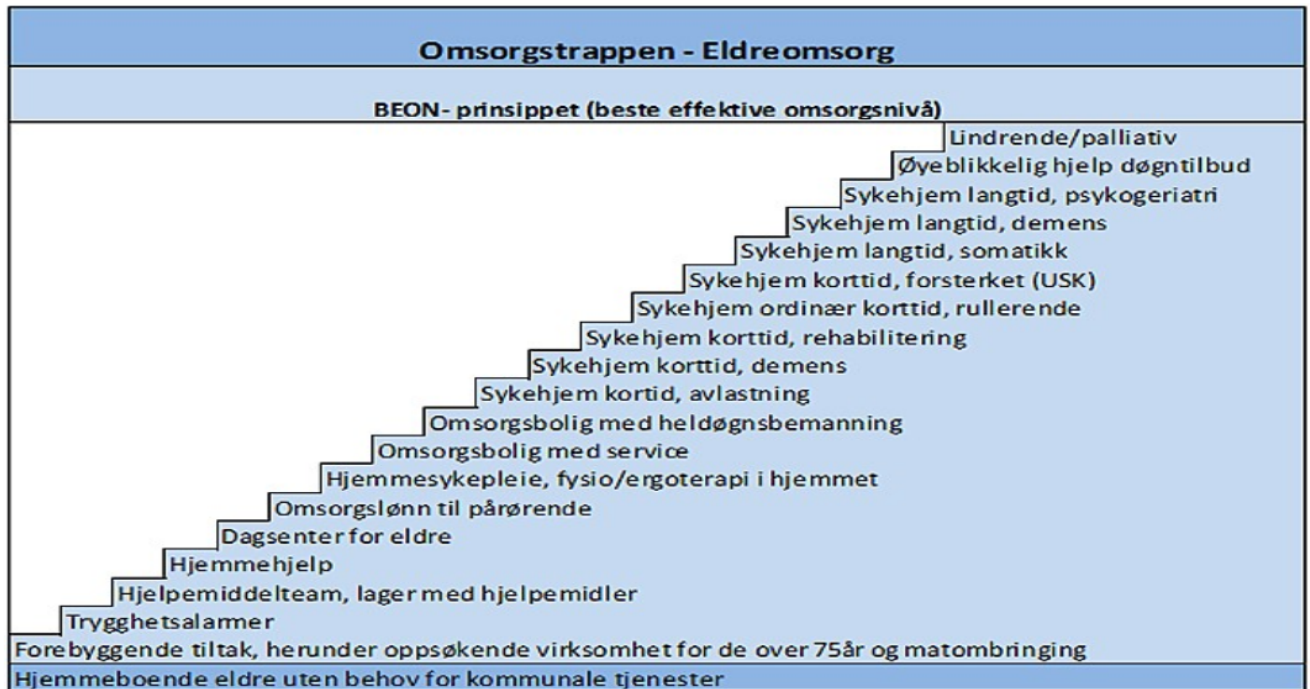
Helse og omsorgsplan

Helse og omsorg har over 1/2 parten av våre ansatte med ca. 100 personer og omsorgsbehovet er økende.

Os kommune har en god helse og omsorgsplan som har fungert over år, men det er behov for å oppdatere denne ut fra dagens utfordringer og muligheter. Vi nevner flere eldre, flere demente, rekruttering, krav til kompetanse mm. Målene i omsorgsplan er:

- Videreføre prioritering av hjemmebasert omsorg der hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering er et avgjørende fundament i tjenesten.
- Sikre at brukerne kan være hjemmeboende så lenge som mulig, blant annet ved å utvide bruken velferdsteknologi og sikre tilgang flere sentralt lokaliserte omsorgsboliger.
- Utfylle omsorgstrappen slik at tilbudet som gis blir mest mulig differensiert og behovstilpasset, inkludert avlastning for pårørende som har omsorgsoppgaver.
- Utvikle samarbeidet over kommunegrensene og med frivillig sektor i egen kommune

1.6. Interkommunalt samarbeid

Os kommune har omfattende interkommunalt samarbeid. Dette er en erkjennelse av at Os kommune er for liten alene på flere områder og må styrke kapasitet og redusere sårbarhet.

Os kommune har følgende samarbeid som er organisert som vertskommunesamarbeid i samarbeid med Røros og Holtålen kommuner: Brann og redningstjenesten, barnevern, NAV, legevakt, IMA, regnskap, lønn og landbruk. I tillegg er disse kommunene enige om en felles digitaliseringsstrategi. Samarbeidet omfatter ca. 58 årsverk og har en omsetning på ca. 95 millioner i 2024.

Os kommune har vertskommunesamarbeid med kommunene i Nord-Østerdal innen PPT.

Os kommune har felles digitaliseringsstrategi med Røros og Holtålen kommuner, vedtatt i 2019. Målsettingen for digitalt førstevalg: Gjør det selv- kun en gang.

Prinsipper:

- ✓ Endringer og anskaffelser av strategisk betydning skal være forankret i ledelsen
- ✓ Vi kjøper tjenester framfor utstyr
- ✓ Brukervennlig, åpenhet, sikkerhet og personvern er sentralt i alt vi gjør
- ✓ Vi automatiserer det som er mulig å automatisere ut fra et kost-/nytteperspektiv
- ✓ Vi tar i bruk nasjonale fellesløsninger

- ✓ Vi jobber for en tydelig informasjonsarkitektur med omforent forståelse i organisasjonene

Landbruk

Os kommune er vertskommune for landbruksavdelingen. Virksomhetsområdet jobber kontinuerlig med planer og strategier, og har flere lovpålagte strategier de skal arbeide ut både ved virkemiddeltildeling i landbruket og tilrettelegging for utviklingstiltak og økt kunnskapsgrunnlag. Følgende planer kan nevnes:

Kommunale målsettinger for hjortevilt, landbruksplaner, beitebruksplaner, tiltaksstrategier for SMIL og UKL, forvaltningsplaner og besøksstrategier for lokale verneområdestyrer, forvaltningsplaner og tiltaksstrategier for jordbruket i Verdensarven. Dette er planer som viser utviklingsmuligheter og hvilke tiltak som må prioriteres for en ønsket utvikling både innenfor landbruksnæringene og i kommunene for øvrig. Noen av planene er direkte pålagt som grunnlag for økonomisk tildeling gjennom Landbruksdirektoratet.

Avtalebaserte tjenester

- ✓ Voksenopplæring (VO) på Røros; reforhandla i 2021
- ✓ Anno Museum
- ✓ Verdensarv og Cirkumferensen
- ✓ Samarbeid om kulturminneforvalter
- ✓ Nord-Østerdal Musiker
- ✓ Røros Reiseliv
- ✓ Os kommune selger tjenester innen TFF til å drifte barnebolig på Røros
- ✓ Os kommune selger tjenester innen motorferdsel til Røros
- ✓ Os kommune kjøper tjenester innen byggesak og GIS
- ✓ Vannkoordinator for Glomma- Fjellregion

Prioritering av planer i interkommunalt samarbeid

På områder der vi har interkommunalt samarbeid, er det viktig at samarbeidende kommuner ser hverandres planer i sammenheng. Dette slik at ledelse og ansatte i vertskommunesamarbeid har kapasitet og kan planlegge forventa planinnsats i planperioden.

Aktuelle planer som skal iverksettes på landbruksområdet i planperioden, må derfor prioriteres i fellesskap mellom Røros, Os og Holtålen kommuner (Kommunedirektørforum og i interkommunal politisk gruppe) før de vedtas i den enkelte kommune.

1.7. Revisjon av overordnede planer i perioden 2024-2027

Oppdatert etter kommunestyremøte den 25.01.2024

	2024	2025	2026	2027
Alkoholpolitisk plan	x			
Beredskapsplan			x	
Eierskapsmelding			x	
Folkehelseplan			x	
Helse- og omsorgsplan*		x		
Næringsplan*		x		
Kommuneplanens samfunnsdel	x	x		
Plan for hjortevilt		x		
Rus- og psykiatriplan*		x	x	
Smittevernplan		x		

*I stedet for å ha mange omfattende ikke lovpålagte sektor planer, vil Os kommune innarbeide helse- og omsorgsplan, rus- og psykiatriplan, næringsplan og boligstrategi som strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens arealdel er i slutfasen og kommer til behandling i kommunestyret i 2024. (Har vært jobbet med å løse innsigelser, blant annet ROS).

Kommunestyret gjorde følgende vedtak i møte den 25.01.2024: «Strategisk næringsplan gjennomgås i 2024. Nabokommunene i regionen kontaktes for å høre om det kan være grunnlag for en felles næringsplan. Eierskapsmelding utsettes til 2026.» Diskusjonen om felles næringsplan har allerede startet i IPRNØ- interkommunalt politisk råd for Nord-Østerdal.

Revidering av helse og omsorgsplan og rus og psykiatriplan må ses i sammenheng.

På områder der Os kommune er i et interkommunalt samarbeid, må planer som skal gjennomføres koordineres i interkommunal styringsgruppe og slik at kapasitet og økonomi avklares. Dette før saken går til sluttbehandling i kommunestyrene.

2. Vedlegg - tabell over planer, strategier og reglementer

Vedlagt følger tabell over når planer, strategier og reglementer er vedtatt og når de bør revideres. Tidspunkt for revisjon blir oppdatert hvert år i forbindelse med behandlingen av økonomiplan.

Oversikt over vedtatt planer finner du på vår hjemmeside:

<https://os.kommune.no/oversikt-over-planer/>

Plandokumenter	Vedtatt	23	24	25	26	27	
Politisk styring							
Politisk delegeringsreglement	2020			x			Oppdateres i hver k-styreperiode
Reglement-for-saksbehandling-i-politiske-organ	2017		x				Oppdateres i hver k-styreperiode
Etisk reglement			x				Oppdateres i hver kommunestyreperiode
Kommunikasjon							
Os kommunes bruk av sosiale medier	2019						Administrativt vedtatt-rutine i Compilo
Kommunikasjonsstrategi	2022						Vedtatt i ledermøte -rutine i Compilo
Arbeidsgiverpolitikken							
Personalhåndbok - ligger i interkontrollen Compilo	2015		x	x			Løpende oppdat. av reglementer. Seniorpolitikk, heltid, kompetanse juni 2023
Lederprinsipper og arbeidsoppgaver	2023						Administrativt
Kommuneplan og økonomiplan							
Samfunnsdel i OS 2015-2025	2015		x	x			Revideres i 24 og 25
Kommuneplanens arealdel-revisjon	2008	x	x				Er i slutfasen
Økonomiplan og årsbudsjett	2023	x	x	x	x	x	
Samfunn- tverrfaglige planer og strategier							
Barne-og-ungdomsplan	2019						Finnes i digital utgave. Innarbeida i tilstandsrapport-

BTI - strategi	2017		x	x			Bedre tverrfaglig innsats-oppdateres til mestringssteam
Boligstrategi	2023						Erstatter bolig sosial plan
Beredskapsplan *Plan for helsemessig og sosial beredskap *Rednings- og beredskapsplan for omsorgstjenester *ROS-analyse-hendelsesvurdering -brann og redning *Internkontroll og HMS for vann- og avløp	2022						Revidert og vedtatt i kommunestyre 22.04.22
Forvaltningsplan-for-verdensarven (Interkommunal plan)	2020		x				Planen gjelder til og med 2023 og må oppdateres
Folkehelseplan - grunnlagsdokument Strategidokument	2021				x		Vedtatt i sak 2/21. Følges opp i økonomiplan
Klima- og energiplan (Interkommunal plan utarbeides med egen handlingsplan for Os)	2023						Vedtatt i k-styre 21.09.2023 Omfattende handlingsprogram
Overordnet ROS analyse (Interkommunal)	2015		x				Pågår – regionalt samarbeid
Oppvekstplan	2023						Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsproblem
Risiko – og vesentlighetsvurderinger-kontrollutvalg	2020		x				Grunnlaget for forvaltnings og eierskapskontroller – Kontrollutvalg ansvarlig
Smittevernplan	2019			x			
Samfunn - kultur, næring og teknisk							
Eierskapsmelding	2021				x		Vedtatt i sak 28/21- mai/ revidert
Handlingsplan for idrettsanlegg og områder i Os kommune		x	x	x	x		Revideres årlig
Hovedplan for vann og avløp 2020-2025	2021						Vedtatt i sak 11/21-mars.

Idrett og friluftsliv i Os kommune 2016 - 2020	2016						
Kommunedelplan for avfall og miljø 2019-2025 (interkommunal)	2019						Utarbeides av FIAS
Kulturminneplan	2021						Vedtatt i sak 1/21 januar.
Strategisk næringsplan inkl. landbruk	2021		x				Vedtatt 18.11.21
Saneringsplan for vann og avløp	2021						Vedtatt i sak 30/21- mai.
Trafikksikkerhetsplan			x				Utkast utarbeida i 23.
Forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Circumferensen	2019			x	x		
Helse og omsorg							
Alkoholpolitisk plan	2021						Vedtatt med presisering 18.11.21
Helse-og-omsorgsplan	2017			x			Revideres i 2025
Rus og psykiatriplan 2017-20	2017			x			Vedtatt i sak 41/17. Revideres i 2025 i smh. med helse og omsorgsplan
Regjeringens-handlingsplan-for-forebygging-av-selv-mord-2020-2025.pdf						x	Skal være implementert i Os kommune
Interkommunalt samarbeid ROH- overordna samarbeidsavtale vedtatt i sak 22/178							
Barnevern	2023						Oppvekstplan utarbeida i samarbeid med Røros og Holtålen kommuner
Brann – forebyggende plan	2023						Utarbeidet av Røros kommune
IT strategi – Røros, Os og Holtålen	2019		x	x			I sak 19/19- vedtatt 25.04.2019.Må oppdateres

Landbruk							Os er vertskommune
Os – Landbruksplan/næringsplan	2021						Landbruk tatt inn i næringsplan.
Røros - Landbruksplan	2021						
Holtålen - Landbruksplan							
Os- Beitebruksplan	2024	x	x				Under arbeid med faglaga
Røros - Beitebruksplan	2022						
Holtålen - Beitebruksplan	2024		x				
Os – bestandsplan for hjortevilt	2024		x				
Røros – bestandsplan for hjortevilt							
Holtålen - bestandsplan for hjortevilt							
SMIL- tiltak strategier i Røros, Os og Holtålen kommuner	2024						
Oppdatering forvaltningsplaner							
Os- utvalgte kulturlandskap – tiltaksstrategier og planer							
Os -retningslinjer for praktisering av jord og konsesjonsloven	2023						
<u>Vedtekter og reglementer økonomi</u>							
Anskaffelsesreglement - Os-kommune	2017						
Finansforvaltning- Os kommune	2021						Revidert i sak 24/21- mai.
Retningslinjer for næringsfondet	2021						Vedtatt i sak 14/21 i sak mars 2021
Økonomireglementet	2022						Vedtatt 23.juni 22. Sak 22/363
Retningslinjer							
Etiske retningslinjer – Arbeidsreglement-etiske-regler.pdf			x				
Retningslinjer-for-praktiseringen-av-jordloven-konsesjonsloven-Os.pdf	2023	x					Vedtatt 21.09.2023

X - forventet behandlet/er behandlet

3. Vedlegg – mål, strategier og tiltak i vedtatte planer

3.1. Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt i 2015

Samfunnsplanen har følgende visjon og mål:

Vekst og utvikling

- Os er et trygt og attraktivt sted å bo hvor vi gjør nytte av den kunnskap og de ressurser den enkelte innbygger har å bidra med.
- Vi bidrar til verdiskaping med vekt på lokale ressurser.
- Os har et bredt tilbud av arbeidsplasser og gode linker til resten av regionen
- Os har en bærekraftig forvaltning av miljø, kultur og naturkvaliteter og areal
- Os har økt befolkningsvekst i løpet av planperioden
- Os er en trygg og attraktiv bokommune
- Barn og unge i Os får delta i planlegging og påvirker beslutninger
- Os er en kommune som spiller på lag med de frivillig

Os skal bestå av levende lokalsamfunn med en tydelig identitet.

- Dette betinger attraktiv barnehage og skole med forutsigbarhet og høy kvalitet.
- Os kjennetegnes av god folkehelse og aktiviteter som fremmer helse i hele befolkningen i et forebyggende perspektiv
- Trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer
- Os kommune tar høyde for fremtidige klimaendringer og være godt forberedt på uventede hendelser
- Et kulturliv med bredde, kvalitet og engasjement med barn og unge som høyest prioritet

Os kommune som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent

- Os skal levere riktig tjeneste på rett tid på riktig nivå
- Levere tjenester av god nok kvalitet
- Legge til rette for befolkningsøkning og tilflytting
- Ha klare mål og retninger og fokusere på framtiden
- Bidra til nærhet mellom generasjoner
- Ha effektiv og konstruktiv dialog mellom administrasjon, politikere og innbyggere
- Det gjennomføres langsiktig og konsistent planlegging for å forebygge uønskede hendelser

Os kommune er en del av region

- Os er en aktiv deltager med en tydelig identitet som bidrar til å styrke og videreutvikle regionen
- Os skal være en aktiv deltager og bidragsyter til et godt regionalt og interkommunalt samarbeid om næringsutvikling
- Vi har sterke fagmiljøer basert på kunnskapsutveksling og samarbeid på tvers av kommunegrensene

- Os er en aktiv deltaker i regionalt folkehelsearbeid.
  - Samarbeide om store og gode arrangementer innen kultur og idrett
  - Fokus på vår felles regionale kulturhistorie
  - Sikre og opprettholde et godt regionalt samarbeid i samferdsel og infrastruktur
- ✓ Vekst og utvikling- Os er et trygt og attraktivt sted å bo hvor vi gjør nytte av den kunnskap og de ressurser den enkelte innbygger har å bidra med. Vi bidrar til verdiskaping med vekt på lokale ressurser.
  - ✓ Kommunen som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler. Os skal levere riktig tjeneste på rett tid og på riktig nivå.
  - ✓ En del av en region. Os er en aktiv deltager med en tydelig identitet som bidrar til å styrke og videreutvikle regionen

3.2. Folkehelseplan- vedtatt i 2021

- ✓ Å kunne leve trygge og aktive liv – lev hele livet og ulykkesforebygging
- ✓ Skape inkluderende miljø
- ✓ Sikre gode oppvekst- og læringsmiljø
- ✓ Bekjempe barnefattighedsproblematikk

Leve hele livet

Strategier	Innspill til tiltak
Samarbeid med det frivillige Å bo hjemme så lenge som mulig Å tilby tjenester på rett nivå	<u>Forslag til aktuelle tiltak og områder</u> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Forebygging, utredning, velferdsteknologi, samarbeid med frivilligheten.</i> • <i>Hverdagsmestring «Borte bra, hjemme best»</i> • <i>Ensomhet blant eldre</i> • <i>Trygge lokalsamfunn.</i> • <i>Følge planlagt omsorgstrapp ved tildeling av tjenester.</i>

Fysisk aktivitet

STRATEGIER;	INNSPILL TIL TILTAK;
Samarbeid mellom Os kommune og lokale lag og foreninger.	Tydelig formidling av eksisterende fritidstilbud i kommunen.

<p>Involvere lokalbefolkningen i ideer og utforming. Frivilligsentralen som knutepunkt for innspill og samarbeid mellom frivillig sektor og kommunens tjenester.</p> <p>Stimulere til daglig aktivitet, gå/sykle til skole og arbeid. Strukturelle tiltak som motiverer positivt for rett handling og negativt for «feil» handling viser seg å nå langt. Bevisstgjøring av adkomstveier (evt. tilrettelegging) og framsnakking av helsegevinst ved livsstilsendring er aktuelt.</p> <p>En blest om mulighetene som ligger i nærhet til naturen, og å aktivisere naturlige uterom.</p> <p>Kunnskapsformidling om mat og måltider. Ulike kommunale tjenester kjenner til ulike brukergrupper og kan legge til rette for samarbeid på tvers av generasjoner – eks skole/eldre – i samarbeid med lokalbefolkningen.</p>	<p>Aktiv bruk av «Folkehelseportalen» på kommunens hjemmeside for informasjonsflyt.</p> <p>OS kommune skal være bevisst på muligheter for å søke midler som er øremerket innsats – og involvere samarbeidspartnere i denne prosessen (eks folkehelsemidler fattigdomsmidler som kan gi muligheter til utlån av utstyr, aktivitetskort).</p> <p>Få i gang aktivitet i trafikksikkerhetsutvalget.</p> <p>Følge opp stiprosjekter som eldrerådet har vært involvert i.</p> <p>Eksempel sentrumsnær aktivitetspark/sansehage på tvers av generasjoner (videre vitalisering av uteområder i lokale nærmiljø).</p> <p>Eks matlagingskurs.</p>
---	---

Redusere ulykker

STRATEGIER;	INNSPILL TIL TILTAK;
<p>Kommunen har tidligere, gjennom «Trygge lokalsamfunn», hatt særlig satsning på ulykker blant eldre med god effekt, og tips fra tidligere tiltak og arbeidsmetoder kan være hensiktsmessig. Samarbeid på tvers av sektorer – og med Frivilligsentralen som også tidligere var sentral.</p>	<p>Eks hjemmebesøk hos eldre (75+), med forebyggingsfokus.</p> <p>Gjenoppta arbeidsgruppe knyttet til innsatsområdet eldre og samordne mulig og nødvendig innsats (eks utdeling av strøsand)</p>

Forhindre alkoholmisbruk

STRATEGIER;	INNSPILL TIL TILTAK;
<p>Samarbeid på tvers av sektorer – politi, helse (helsestasjon, lege, rus/psykiatri) og skole, fokus på universell tilnærming.</p>	<p>Videreføre «Utsett» - tverrsektoriell rusforebyggende innsats overfor foreldre i ungdomsskolealder.</p>

Opplysnings- og holdningsarbeid. Fokus på voksne – foresattes betydning. Os er en MOT-kommune med aktiv styrking av ungdom.	Økt fokus på rusforebygging i tjenestene. Gjøre kjent lokal statistikk for befolkningen, legge lokale ungdattall ut på kommunens hjemmeside, «Folkehelseportalen».
---	--

3.3. Helse og omsorgsplan – vedtatt i 2017

- ✓ Videreføre prioritering av hjemmebasert omsorg der hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering er et avgjørende fundament i tjenesten
- ✓ Sikre at brukerne kan bo hjemme så lenge som mulig, blant annet ved å bruke ny velferdsteknologi og sikre tilgang til flere sentralt lokaliserte omsorgsboliger
- ✓ Utfylle omsorgstrappen slik at tilbudet som gis blir mest mulig differensiert og behovstilpasset
- ✓ Bygge ut bredbånd i hele kommune
- ✓ Alle sentralt plasserte omsorgsboliger og sykehjems rom skal ha tilgang til nett med tilstrekkelig kapasitet for hele det aktuelle digitale tjenestenespekteret
- ✓ Avklare design og systemkrav i samarbeidsprosjekt for velferdsteknologi (Os, Røros og Holtålen) samsvar med felles IKT strategi
- ✓ Prioritere innfasing av applikasjoner

3.4. Hovedplan for vann – og avløp vedtatt i 2021

Omfatter tiltak for

- ✓ Godt drikkevann
- ✓ Tiltak avløp
- ✓ Tiltak for klimatilpassing
- ✓ Tiltak for administrasjon – digitalisering kart, overvåkningssystemer vaktordninger

3.5. Kulturminneplan- vedtatt i 2021

- ✓ Tydeliggjøre kulturminner som ressurs i samfunnsutviklinga. Bidra til at kulturarven blir forstått og brukt som premiss og ressurs for framtidig bruk og utvikling av landskap, arealer, bygninger og anlegg
- ✓ Synliggjøre og bruke kunnskap om kulturarv i sammenheng med reiseliv, og annen næringsaktivitet

- ✓ Synliggjøre verdien av lokale kulturminner, og øke kunnskapen om hvordan de forvaltes, både av offentlige og private

14. HANDLINGSPROGRAM 2020-2024

Tiltak	Tema	Ansvar	Gj.føringsår
1 Etablere gode rutiner for behandling av saker som berører kulturminner og kulturmiljø, oppfølging av kulturminneplanen, og i sammenheng med annet planverk. Fokus på kompetanse og veiledning i byggesak vil skape større gjensidig forståelse. Politisk kunnskap og oppmerksomhet bør også etterstrebes.	Generelt	Kommunen v/Teknisk	Kontinuerlig
2 Arbeide for å etablere en interkommunal stilling som kulturminneforvalter for verdensarvkommunene.	Generelt	Os kommune	Snarlig
3 Søke muligheter for ny bruk av tomme, verneverdige bygg og andre kulturminner.	Generelt	Os kommune	Kontinuerlig
4 Arrangere temamøte med søkelys på bebyggelsen i sentrum, og hvordan man best mulig kan følge opp sikring/bevaring og bruk av verdifulle bygninger og kulturmiljøer i stasjonsbyen Os. Kommunale politikere/administrasjon, huseiere, fagmyndigheter/ andre aktuelle fagmiljøer, interesseorganisasjoner og andre inviteres.	Bygninger og bygningsmiljø	Kommunedirektør Formannskap	2021
5 Legge til rette for vedlikehold av kulturlandskapet ved aktiv beiting. Ved hjelp og bruk av informasjon om tilskuddsordninger, og bruk og produksjon av skjøtelsesplaner.	Landbruk	Kommunen v/Landbruk	Kontinuerlig
6 Legge til rette for at skolen og frivillige bruker planen i kulturminneprosjekter, gjerne i samarbeid med verdensarvsenteret og nasjonalparkforvalter for Forollhogna.	Generelt	Kommunen v/kultur og oppvekst, verdensarvsenteret og nasjonalparkforvalter	2021
7 Velge objekter fra ulike deler av kulturminneplanen, og etablere god tilrettelegging og formidling i form av informasjonstavler, parkering, skilting eller arrangementer.	Generelt	Kommunen v/kultur	2022-2024
8 Vedlikehold/oppdatering av eksisterende natur- og kultursti i Nørdalen.	Arkeologiske kulturminner	NKK	Kontinuerlig
9 Vedlikeholde og oppdatere natur- og kultursti ved Sättåhaugen. Informasjon og markedsføring.	Kulturminner fra flere av planens kapitler	Nasjonalparkforvalter, grunneiere	2021
10 Vedlikehold, skjøtsel, samt merking av fiskeveier og stier.	Fiske og fangst	Kommunen v/kultur, frivillighetssentralen	Kontinuerlig

11	Utarbeide skjøtelsesplan for utvalgte arkeologiske kulturminner/-felt i samråd med grunneiere. Påfølgende kyndig rydding av fornminner/-felt.	Arkeologiske kulturminner	Kommunen/ Fylkeskommunen	2023
12	Synliggjøring og formidling av historie og kulturminner innen circumferensen, og tydeliggjøre Os sentrale plass innenfor kobberverkets drift. Bygge nytt formidlingsbygg på Oddentunet.	Verdensarv	Kommunen, verdensarvforvalter	2020-2022
13	Gå gjennom utført seterkartlegging, og utarbeide retningslinjer/føringer for hvordan tilskuddsmidler skal benyttes innenfor verneområdene. Skape bevissthet omkring prioriterte oppgaver og objekter.	Landbruk	Kommunen ved landbruk, nasjonalparkforvalter	2021-2024
14	Lage kart over ferdselsveier i kommunen for de ulike århundrer, deriblant vinterveier benyttet av kobberverket. Delta i ferdselsåreprosjektet.	Arkeologiske, verdensarv, samferdsel.	Kommunen v/kultur, Rørosmuseet	2022
15	Systematisk registrering av flere områder for arkeologiske kulturminner, med vekt på samiske kulturminner.	Arkeologiske- og samiske kulturminner	Kommunen, sametinget, Rørosmuseet	2021
16	Tilstandsrapport på konkrete gårds- og seterlegg som forarbeid til istandsetting og formidling, eksempelvis klyngetunet i Østgarden.	Landbruk	Kommunen v/landbruk og kultur	2023-2024
17	Restaurering og formidling av Milorg-hula	Krig og forsvar		2022
18	Dokumentere og skilte spor etter stillinger og hendelser fra andre verdenskrig	Krig og forsvar	Kommunen v/kultur	2023-2024
19	Revidere handlingsplan og supplere/revidere kulturminneplan. Ved revidering bør følgende hovedtema vies oppmerksomhet: immateriell kulturarv, industrielle kulturminner, forsamlingslokaler og møtesteder, idrett.	Generelt	Kommunen v/plan	2024

3.6. Næringsplan – vedtatt i 2021

- ✓ Øke antallet arbeidsplasser i Os med 8 pr år – 4 innen reiseliv og 4 innen øvrig næringsliv.
- ✓ Nyskapende og innovativt næringsliv

- ✓ Næringsvennlig kommune
- ✓ Påvirkning av rammebetingelser

Handlingsprogrammet til næringsplan:

Tema	Tiltak	Ansvarlig
Nyskapende og innovativt næringsliv		
Førstelinjetjeneste	<p>Tjenesten innebærer inntil 4 timers gratis veiledning fordelt på inntil 2 møter. Her tilbyr Os kommune hele spekteret av veiledning fra hjelp til å stifte selskapet, til diskusjoner om forretningsidé, økonomiske kalkyler eller budsjetter.</p> <p>Tjenesten gjelder både til gründere/etablerere og til knoppskyting/nye ideer med utgangspunkt i eksisterende virksomhet</p>	Kommunedirektør -KD Røros Næringshage.
Næringsvennlig kommune		Kommunestyre KD og alle ansatte
Anbud	Os kommune gir bedriftene like konkurransevilkår i anbudprosesser	KD
Omdømme	<p>Vi bygger omdømme i det daglige arbeidet</p> <p>Vi bygger omdømme gjennom ærlighet og åpenhet</p>	Kommunestyre KD og alle ansatte
Saksbehandling	<p>Innen forvaltningslovens og særlovenes frister</p> <p>Følge kommunens etiske reglement og sikre likebehandling og rettferdighet</p>	KD og saks- behandlere
Planlegging	<p>Revidere kommuneplan; vurdere næringsområder mm – Se her https://os.kommune.no/bygge-og-bo/arealplaner/om-arealplaner/</p> <p>Os kommune skal være forutsigbar i planprosesser</p>	Kommunestyret, KD Gjennomført i 2023
Vertskapsrollen	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangere treff en gang pr år • Vedlikeholde egen hjemmeside om tilbud i Os • Svare på henvendelser fra tilflyttere 	Politisk ledelse og KD

Vertskapsrollen	Jevnlige møter med næringslivet – ute i bedrifter og på kommunehuset. Nettverksbygging og faglig påfyll	Politisk ledelse
Rammevilkår		Kommunestyret, ordfører Regionråd, KD
Klima	a. Regional klima – og energiplan med kommunale tiltaksplaner er under arbeid.	Vedtatt i 2023
Bredbånd	b. Sikre full bredbåndsdekning	Det jobbes med dette
Landbruket	c. Landbruket og tilstøtende næringer skal ha forutsigbare rammer som legger grunnlag for økt selvforsyningsgrad, trygghet for investeringer og bredde i bruksstørrelse i regionen	KD og landbrukskontoret
Ungdomsmedvirkning	d. Ungdomsmedvirkning og ungt entreprenørskap Samarbeide om å få flere unge til å flytte hjem	Ungdomsrådet med flere
Samarbeid	e. Regionalt utviklingsarbeid skal forankres i Os og gjennom god kommunikasjon med samarbeidspartnere Bidra til inkludering, innovasjon, næringsutvikling og verdiskaping	Ordfører, KD og ansatte

3.7. Klima og energiplan- 2023

Planen har et omfattende handlingsprogram. Se her <https://os.kommune.no/wp-content/uploads/2023/10/b%C3%A6rekræftigeFjellkommuner.pdf>

Handlingsprogrammet omfatter

- Ledelse
- Økonomi og innkjøp
- Plan og byggesak
- Teknisk drift
- Næringsutvikling
- Jordbruk
- Skogbruk
- Kommunalt eierskap
- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Service og kultur

- Politisk påvirkning